

20-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, május 19-én 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalkunk számára hirdetésnyelget elfogad Bácsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 80 krajczár.

Ghyeczy Kálmán.

Azon kevesek közt, kiknek honszeretetéhez, e pártszennvedélyektől zaklatott hazában és korban sem fért még az ellenpártok részéről is a gyanúsítás árnyéka, kiknek észtehetségeit, tudományos késztültségét, szónoki és államférfiu tehetségét s tiszta és nemes jellemét, pártkülönbösg nélkül mindenki elismeri e hazában, azon — fájdalom, már ma, a gyanúsítások e szerencsétlen korszakában, nagyon is kevesek között foglal helyet a férfiu, kinek ismert arcvonásait ma másodizben*) mutatja be a Vasárnapi Ujság olvasóinak. Mint a jobb oldalon egy Deák és Csengery önzetlen haza-szeretétét, magas elméjét, tiszta jellemét az ellenpárt sem vonja, nem vonhatja kétségbe, ugy a baloldali Ghyeczy iránt is tisztelettel adózik az a párt is, melyhez nem tartozik, melylyel annyiszor szemben állt az eszmék tusáiban. Férfiakhoz illő tusa az, a meggyőződéses fegyvereivel egyik, a haza sorsán való aggodalom virrasztó mécsével a másik kézben. S ha mély fájdalommal kell látnunk, hogy anynyi, egykor osztatlanul tisztelt nevet hurcolt sárba a gyanúsítás, vagy nyűtt el a közélet emésztő harcza, örülhetünk: hogy mégis vannak jelesek, kiktől az elismerést ellenfeleik sem hajlandók megtagadni. Ezért keltett általános sajnálkozást a tudósítás, hogy Ghyeczy Kálmán, a baloldalnak határozottan legnagyobb tehetsége, a magánéletbe visszavonulásra határozta el magát s belefáradva az éles párt-harcok sivar üzemleibe, agguló kora-s megren-

GHYECZY KÁLMÁN.

Ghyeczy Kálmán életrajzánál, miután az már közölve volt lapunkban, a részletek iránt engedékenyebbek lehetünk is csak fejlődésére és közpályájának nevezetes mozanataira, élete forduló pontjaira szoritkozhatunk. Atyja Ferencz Komárommegye első alispánja, anyja Szentiványi Thekla volt. Kálmán 1808. febr. 12-én született Komáromban. Iskoláit ugyanott s Győrött végezvén, a jogi pályára szentelte magát s 1828-ban, tehát 20 éves korában, már ügyvédi vizsgát tett Pesten, hol — gyakorlatserzés és jogi ismereteinek bővítése végett még két évig maradt. 1830-ban a kir. család ráczkevi uralomába rendes ügyészszé neveztetett ki, mi a fiatal ügyvédnek akkor sokaktól méltán irigyelt világi szerencse volt. Ő azonban csak egy évig élt azzal, a mit mások szerencsének neveztek; mert nagyobbakra törő s szélesebb látkört kereső lelkű a magán-ügyész-ség nem elégítette ki, s tanulmányainak ép oly kevéssé adott elég táplálékot, mint tett-és becs-vágyának. Lemondott tehát 1831-ben az uradalmi ügyészszégről s Komárommegyébe magán-birtokára vonulván vissza, közjogi és államtudományi tanulmányoknak élt. Két év múlva a megye közbizalma szólította ki magányából, elsőaljegyzővé választván meg, tiszteletbeli főjegyző címmel s ugyanez évben házasságra lépett Bodorfalvi Baranyay Borbálával, kivel egy derék fiúnak adott léteit, de meg kelle érnie, hogy családi boldogsága mindkét eszközjét, nejét s férfikort ért egyetlen fiát sirba kelle kísérnie. A sziv

ELŐSŐ MAGYAR ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG PESTEN.

I. Tíz- szallimány- és fészlet.

Vagyontkintatás 1871. évi december 31-én.

Table with columns for 'Feltétel', 'Társasági vagyón', 'Kiadás', 'Felszítás', 'Tiszta nyereség', 'Vagyón', 'Teher', and 'Kint'. It contains detailed financial data for the insurance company.

II. Életbiztosítási tizlet.

Vagyontkintatás 1871. évi december 31-én.

Table with columns for 'Vagyón', 'Teher', and 'Kint'. It contains detailed financial data for the life insurance section.

gálatra képtelen levén, Torontálmegyében, melynek egész jegyzői kara honvédnek ment, aljegyző lett s nagy hasznára lett így is a hazának az akkori mozgalmas időkből.

1849. augusztusban az ellenség betört Torontába s annak egész tisztikara Lugosra, onnan pedig Orsova felé Oláhországba, Kalafatba menekült, honnan fedezet alatt Vidinbe kísértetett a többi menekültekkel. Innen Prick Kossuth Lajosmal együtt Sumlába szállítottatott s itt Gorovával titkára lett a menekültek bizottmányának, melynek elnöke Kossuth, alelnöke gr. Batthyány Kázmér voltak, s mint ilyen nagy pontossággal vezette az emigráció titkári teendőit.

Később Kossuth után Kiutahába utazott, még pedig osztrák gözösön, francia utazónak adván ki magát. Brüsszelben lovakat vettek s így indultak az Olympi hegyeken keresztül utjuk célja felé. Megérkezvén Kiutahába, bankettet tartottak a menekültek, hol a magyarokra szép pohárköszöntéseket mondottak az idegenek. Különösen meglepő volt egy toaszt egy közönséges török katonáé ajkairól, mely így hangzott:

„Volt istennek egy kiválasztott arany edénye. Két szikla esett rá és összezúzta. Az edény isten kegyelmével szeg-alakot ölthet még magára és arany marad mindig, míg a sziklák nyomoru kövek maradnak.“

E banketten Prick azzal vonta magára a figyelmet, hogy egy tiszt által mondott, félóráig tartó francia toasztot szóról szóra mondott el magyarul.

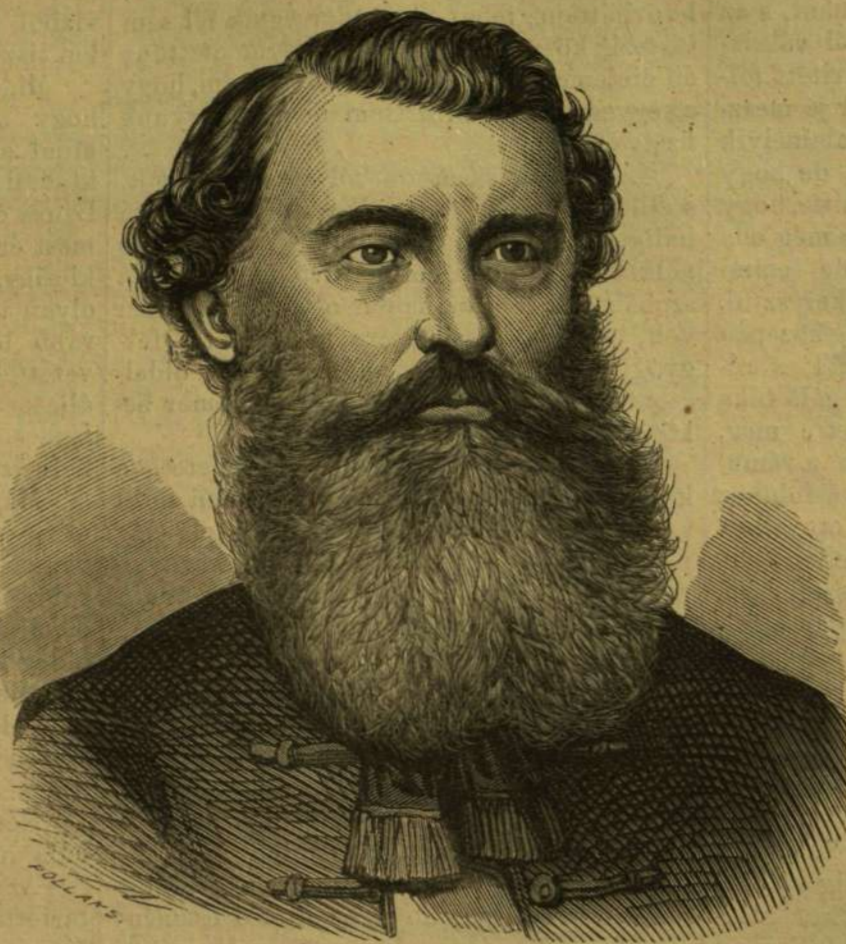
Kiutahában arra a gondolatra jöttek a menekültek, hogy Kis-Ázsiában egy egészséges telepet vásároljanak s arra házakat építsenek. Pricket küldték ki az alkalmas hely kiszemelésére, ki is Claros városnak az Archipelagusra néző romjait találta a legcélszerűbbeknek. A romok között még most is oszrogedez Apollo oraculumának barlangjában a víz. Ez szép kies hely lett volna, de az osztrák és orosz követek megakadályozták, hogy menekült honfitársaink itt letelepedjenek.

Sordisba ment tehát, arra a helyre, hol a virághírű jóda állt, mely Germanicus halálát megjövendölte, hol Cibelet oltárának oszlopai még ma is láthatók, hol szent János és Pál hirdették az evangéliumot, s hol Croezus világhírű kincseit halmozá rakásra. Itt a hegyek legtetjén is mindenütt úde forrás szakad, a kutak száma véghetetlen, mert szorgalmasan építék azokat. Mohamed igéit nem feledik hívei, a ki a tikkadt utasnak egykutat épít, egy helyet kap érte a paradicsomban.

A letelepülésből azonban itt sem lett semmi. Igaz lett a költő szava: „a nagy világon e kívül nincsen számodra hely,“ a szegény menekült számára édes otthon nem nyílhatott sehol.

1851-ben kiutazott a török kormány költsé-

gén az emigráció Angliába s május havában ért Southamptonba, hol az angol kormány tudatára a menekültekkel, hogy szívesen látja őket Britanniában szabad földön, de azt hiszi, Amerikában könnyebben megélhetnek. Prick a menekültek egy részével egy szűk, bűzös amerikai hajón, melyet

Dr. Prick József.

részletesen leír, képzelhetlen nyomoruság közt harminczhat napig tartó kínzódás, éhezés, fázás, tengeri viharral párosult utazás után New-Yorkba érkezett.

Azt hitték a menekvők, hogy itt vége lesz a szenvedésnek. Csak itt kezdődött még igazán. A

százán veszik igénybe mindennap, a menekülteken tehát bizony nagyon kevés lett segítve. A legszegényebb, legromdább városrészen, nyomorult lebujsokban kaptak szállást és ételmet egy hétig, melynek lefolyta után kijelentették nekik, hogy most már maguk gondoskodjanak további megélhetésükéről.

Prick e kritikus körülmények között a hírlapszerkesztősekhez folyamodott, melyek a menekültek ügyét melegen felkarolták s számukra gyűjtéseket nyitottak és meetingeket tartottak, de nagyon csekély eredménnyel. A new-yorkiak közönye csak Kossuth és a kiutahai menekvők megérkezése olvadt fel, de akkor aztán imponans alakban.

Kossuth megjelenése után Filmmor Millard amerikai elnök nagy szíveséggel fogadta az emigráció tagjait, s bemutatta a kabinet férfainál, s azok közt Corvin Tamás pénzügyi államtitkárnál, ki magát Corvin Máttyás családjából származottnak, tehát magyar eredetűnek hitte. A kormány 1700 dollárt utalványozott nekik s megígérte, hogy érdekükben a kongresszus elé földadományozás végett javaslatot terjeszt.

Igy szállították el őket Chicagoba, mely város tömeges népgyűlést hirdetett s megalakította a „Hungarian relief committee“-t, mely a magyar menekülteket azontul folyvást segítette s letelepíteni akarta.

Prick a telepedési ügyet Kossuth elé terjesztette, ki azonban erre a következő levéllel válaszolt:

„Nekem mindenekelőtt a haza megmentésének szent érdeke forogván szemem előtt, egyedül a kizárólag ez eszmének élek; gyenge és megtörtött testi erőmet, mint egy galvanikus hatalom ez tartja csak össze. Ha egyszer célotomat kivitem, vagy ha oly szerencsétlen lennék, annak kivitele felett kétségbe esni: össze fogok omlani mint egy test, melyet a vitalitás elhagyott. Ennél fogva én a telepítési kérdést körömvön kívülnek, vagyok kénytelen t-kinteni, mert nem helyeselhetem azt, hogy valaki magyar létére hazájának jövőjén kétségbe essék, már pedig a letelepedés expatriatio vagy legalább ilyenminek adná tanúságát.“

Ezzel a telepedési ügye el lett ejtve. Prick leckeórákat adott a német, francia és latin nyelvekből, melyekhez ő maga akkor tanulta az előadásnyelvet az angolt, éjjelenként. Ez keservesen ment eleinte, de végre csak belejött valahogy, s keresztet nyelvtanító lett.

A nyár közeledtével a Chicagót akkor környezett iszapos kigőzölés miatt a városban maradni életveszélyes volt, a vagyonosok tehát kiköltöztek. Prick a szegényekkel ott maradt s abból élt, a mit addig nagy nehezen megtakarított. A nyomor és rozslég súlyos betegg tette s csak hat heti eszméletlen állapot után lábadt ki nehéz betegségéből.

Felgyógyulása után a New-York államba

A Vezuv legújabb kitörése.

A Vezuv kitörése, mely apr. 23-án éjjel kezdődött s ezóta már majdnem egészen lecsillapult, borzasztóan szép, egyszerű volt, csak hogy, fájdalom, igen sok emberéletet is követelt áldozatul. E mostanában oly tevékeny tűzhányó hegy általános leírását s főbb kitöréseinek történetét ismerhetik olvasóink e lap régebbi évfolyamaiból. Ez alkalommal tehát, nem akarván ismételnit a már többször elmondottakat, főleg a hegy tőboréhez (töltés = krater) fölvezető utat és a legutóbbi roppant mörvű kitörést szándékozunk terjedelmesebben leírni.

kebelezett Auburn-ban akadémiai tanár lón s itt két évig működött, s e mellett megtanulta a zsidó és görög nyelveket és az orvosi tudományokat. Magyar társalgásra alkalma, olvasásra könyve, hírlapja, levelei nem levén, — azon kezdett aggodni, hogy hazája nyelvét elfelejtí. Ez ellen úgy óvta magát, hogy mindennap elszavalta és leírta a rég tanult költeményeket, a „Szózatot“, „Apoteosis“, „Kontot“, „Örülte.“

Auburnból a chicagói „Dearborn Seminary“-ba jött, mint a latin nyelv tanára. Itt működött mindaddig, míg dr. Scammon Young az amerikai kormánytól, a tudomány és művészet állapotának tanulmányozására Európába küldet-

borzasztó tűzfolyó mélysége, mely a régi római várost elárastotta és betemette, porrá égetve minden elérhetőt, a mit utjában talált. Azóta termékeny talaj képződött felette; fák és kertek, virágok és borágak nőnek az eltemetett város fölött; házak, utcák és templomok épültek rá, talán azért, hogy ezek is egy jövendő katasztrófa áldozataivá legyenek és egy azután épüldő városnak szolgáljanak nem épen biztos alapul. Két-három mér földnyi, lankásan emelkedő fölmenetel után, az Obszervatorium (Észlelde) mind közelebb s közelebb látszik és az 1859-iki nagy kitörés színhelyétől sem igen vagyunk már messzebb. E kitörés, mely hat hónapig tartott, fönt a

A Vezuv kitörése, Pompejiből tekintve.

vén, ezt mint titkár követte; 1857—59 években egész Európát, kivéve Ausztriát, beutazta.

Amerikában visszatérvén, újra a chicagói egyetem megüresült latin litteraturai tanszékére hivatott meg s itt működött, míg később magyar borokkal kivitel kereskedést folytatott s a magyar boroknak Amerikába új piacokat teremtett.

A porosz háboru után visszatért hazájába s Torontálmegye biléti kerületé mint képviselőjét felküldé az országgyűlésre, hol az ellenzéki padokon foglalt helyet s a pártnak széles ismereteivel egyik leghasznavehetőbb tagja volt, míg csak Torontálmegye alispáni székére nem hívá a közbizalom.

T. K.

Nápolyból kiindulva, legelőbb is Porticiba vagy Resinába érünk, egy idő óta már természetesen vasuton. Az utóbbi helyen lovakat és vezetőket lehet bérelni. A nők, a kik lovagolni nem tudnak és gyalog utazni nem képesek vagy nem akarnak, hordszéken vitethetik föl magukat. Az ut eleinte Resina szűk utcáin vezet keresztül, de a városból kiérve pompás kertek és nyaralók s ama világhírű szőlőhegyek közt kanyarog fölfelé, melyeken a „Lachryma Christi“ („Krisztus könyve“) név alatt ismeretes kitűnő bor terem. A talaj itt egészen a Vezuv kitörése után visszamaradt láva- és hamu-rétegekből áll. Resina városát a régi Herculaneumtól egy 80 lábnyi mély láváregy választja el. Ekkora volt ama

magasban történt, a hegy északi oldalán, hol nem sok ház volt építve. A látást még ma sem felelő termékeny talaj és növényzet, de már egészen meg van keményedve s mocskos vörös barna színe van. Mindamellet bizonyos időközben még most is megtörténik, hogy a szilárd tömegből füstgomolyok szállnak föl.

Az Obszervatorium egy hosszú hegyormon áll, mely déltől északnak terjed. A tudósok bizonyos műszerek használata által előre meg tudják jövendölni a közelgő kitörést. Az ut innen a hegyormon tetjén vezet végig, s a mint a tetőkup aljához közeledik, lassan ereszkedik alá. Itt már le kell szállni a lovokról s vagy csupán gyalog, vagy hordszékeken haladhatunk előre, vagy úgy,

PESTI BANK

engedélyezett a magas m. k. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium folyó évi ápril 2-án kelt 4098. számú rendeletével.

Felügyelő tanács:

Gróf Szapáry Géza elnök,

Cséry Lajos, gróf Gatterburg Szilárd, Deutsch Sándor, Mayer Antal,

vezér-igazgató: Pirnitzer Jakab.

Bátorkodunk ezennel tudomásra hozni, hogy irodáinkat **Dorottya-utca 10. szám** alatt megnyitottuk és üzleti tevékenységünket, valamint a **bank-ugy** a **váltóüzleti-** és a **részletosztályban** megkeztük és fölajánljuk szolgálatunkat minden hatáskörünkbe tartozó ügyek eszközésére.

Pesten, május hó 10-kén 1872.

Az igazgatóság.

1299 (1-2)

Margit-sziget.

A margitszigeti fürdők és lakások használata május 1-től kezdve megnyílt. Közlebbi felvilágosításokat ad: Pesten, Árpád-utca 7. sz. a., az igazgatóság, Margitszigeten, u. p. Ó-Buda, a felügyelőség.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám alatt) megjelent és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

Orvosi tanácsadó városon és falun.

Szerkesztette **Lengyel Dániel**, orvostudor.

Második kiadás. (464 lap, nyolczadrét) füzet 1 forint 50 krajczár.

Árleszállítás.

Wheeler és Wilson-réte

varrógépek — Manufacturing — Kompagnie New-Yorkban,

van szerencsék ezennel köz tudomásra juttatni, hogy gyártmányaik árait leszállították, s hogy azok csak a magyar koronaországok képviselőjénél

OHM C. O. Pesten,

József tér 15-ik sz. alatt

kaphatók s rendelhetők meg általa a valódi s dícséretesen ismert családi varrógépek 70 ftól kezdve s feljebb. Ez alkalommal bátrak vezetésén nyugszanak, s óvunk mindenkit az eféle lelkiismeretlen varrógép-kereskedőtől, kik nem átadják vedmarkunkat s bélyegünket meghamisítani.

Illusztrált árjegyzékek egész készséggel szolgáltatnak ki s küldetnek meg. 1290 (2-34)

Árleszállítás.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Duschel József óra-gyártó Pesten,

váczi-ut 20-ik szám,

a legnagyobb választék mindenféle órákban gyári árszabály szerint.

Árjegyzékek kívánatra ingyért küldetnek meg.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Urbéri kalauz.

Utmutató az 1848-ik évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fennmaradt, s azzal rokon és összeköttetésben lévő jog- és birtokviszonyok rendezését tárgyazó ügyekben; az ország visszacsatolt részeire és erdélyi területére is kiterjesztve s gyakorlati iratmintákkal ellátva.

Községi jegyzők, ügyvédi vizsgára készülők s kezdő ügyvédek és bírák használatára.

Irtá

Tóth Lajos,

köz- és váltó-ügyvéd, Pestmegye volt tiszti főügyésze.

(8-rét, 408 lap) füzve 2 forint 50 krajczár.

Tekintve a még függőben lévő birtokrendezési és szabályozási perek jelentékeny számát s különösen a legelő, erdő és nádas elkülönítése iránti pereknek az 1871. LIII. törvénycikk 48-ik §-ában megszabott egy évi záros határidő alatt az illető királyi törvényszékek előtt bekövetkezendő újabb folyamatba tételét: ezen, a birtokszabályozási perek és kérdések által közvetlen érdekelte községek jegyzői és az ügyvédi vizsgára készülő ifjuság, de kezdő ügyvédek és bírák által is elméleti és gyakorlati utmutatóul használható, s 26 sűrűn nyomott ívet tartalmazva a fentnevezett kiadásában már megjelent korszerű munka a t. cz. közönség figyelmébe ajánlatik.

21-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, május 26-án 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. — Csopán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csopán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri igtatásnál csak 7 krajczárba számítottak. — Kladó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Egy trónkövetelő.

Valami rejtett Vezuvnak kell lenni Spanyolország politikai szervezetében, valami folyton háborgó tűzokádó hegynek, hogy onnan mindig, de mindig kitörésről, forradalomról, polgárháborúról értesülünk. Megszoktuk már annyira, hogy szinte közöny-nyel nézzük, miként gyilkolja e nemes nemzet egyik fele a másikat.

Valóban közönyösek lehetnének a már megszokott vérontás iránt, ha az a gondolat, hogy nemis valami magasztos eszme, nemis elv, hanem egy nyomoruságos rögeszme: „ki legyen Spanyolország felett az ur?”

usztija a polgárokat egymás leölésére, — ha mondjuk e gondolat az utolsó csöppig fel nem forralná a becsületes ember ereiben a vért. Mert lehet-e valami megalázóbb isten képeére teremtett emberre, mint ha, a helyett, hogy megmaradna szabadnak, önállóan, mint önézete sugallja, a felett verseng a hozzá hasonló emberekkel, kit ültessen a maga nyakára bálványának, s mert az egyik résznek más bálvány kell, mint neki, félszázadon keresztül képes égetni, pusztítani országát, mely hazája s melyet szeretni az első polgári erény, — és irtani azt a nemzetet, melynek ő véreből való vér?

Ennél bizonyára egy nemzet sem súlydhet alacsonyabba, s ha sajnáljuk is az ezerekre és százezerekre menő kioltott életet, — sajnálkozásunkba bele vegyül az az érzet, mely tragikai hősk bukásánál elfog bennünket s önkénytelenül felsohajtunk: „megérdemelted, ugy kell nekéd.”

A mit a vérző Spanyolország felett éreznünk kell, az egy ilyen „fogcsikorgató közönyezés.”

Az ujkor társadalma fölállította a népsouverainitás eszméjét, mely szerint a nemzet akarata a legmagasabb törvény, s az bizvást akarhatja holnap ellenkezőjét annak, a mit tegnap akart. Ez a természetben gyö-

keredző tan. Ha az egyesnél kétségbe nem engedjük vonatni a szabad akaratot: nem szabad azt megtagadnunk egy nemzetnél sem. Ez ellen már csak a középkor túlélt hagyományai küzdenek; de hogy mily erősek ezek még korunkban is: annak erősebb bizonyítéka nincsen, mint azok a háborúk, melyek 1830 óta folytonosan megújulnak Spanyolországban, s e kies félszigetet Európa egyik nyílt sebévé teszik az „Isten kegyelméből“ való királyság, a legitimitás nevében.

VII. Ferdinánd, Spanyolország bölc-

spanyol ágának legidősebb fitagjára szállt a spanyol korona. Neki azonban fiórköse nem volt s trónját leánya számára akarta biztosítani, ki halála után II. Izabella névvel csakugyan királynő is lett.

Don Karlos Izidor de Bourbon, IV. Károly második fia, VII. Ferdinánd ifjabb fivére ez által el lett ütve a biztosan reá váró trónhoz való kilátásától. Lázadást támasztott tehát bátyja ellen, de szerencsétlenül. Száműzetett. VII. Ferdinándnak 1833-ban bekövetkezett halála után törvényes utódként szerepelt és egy tekintélyes párt által,

melyhez a főnemesség és papság csatlakozott, s mely az időtől fogva karlista-pártnak nevezetett, el is ismertett törvényes uralkodónak. De VII. Ferdinánd özvegye Krisztina, a kiskoru Izabella nevében kormányzó anyakirálynő, kihez a szabadelvű spanyolok azon hitben csatlakoztak, hogy két nő gyenge kormánya mellett teljesen magukhoz ragadhatják az uralmat, lázadónak jelentette ki, s miután Anglia, Franciaország és Portugal az anyakirálynő mellett nyilatkozott, — ő lett a győztes. Don Karlos Angliába menekült, de már 1835-ben titkon visszatért s iszonyu polgárháborút támasztott, mely változó szerencséivel folytatva, végre az ő leveretésével és Franciaországba menekülésével végződött 1839-ben.

A proceresek és prokuratorok már 1834-ben minden utódaival egyetemben kirekeszték a trónörökösdi rendből, száműzték a spanyol földről s ez intézkedés 1836-ban az egész kortesnek is, mely a polgárháboru iszonyait megsokalta, jóváhagyásával találkozott.

Fia volt Don Karlos Lodovikos Maria Ferdinandos, kinek javára 1845-ben lemondott a spanyol trónhoz való igényéről. Ez gróf Montemolin nevet vett fel s többször tett kísérletet a spanyol trón visszaszerzé-

DON KARLOS.